

1. Our cases

- Paying in local currency now to acquire a quantity of foreign currency at the immediate price, but taking delivery of that foreign currency later
- Lending a foreign currency now, to be re-paid with that currency later

Currency as Commodity

2. Shulchan Aruch Choshen Mishpat 203:8

מעוֹת הרעות שפסלתן מלכות או מדינה, או דינרים שאין יוצאים באותה מדינה ואין נושאין ונותנין בהם עד שמשנים אותם למטבע אחר, הרי הם כפירות לכל דבר, ונקנין בקנין, ומתחייבין על ידי משיכתן לתת מעות שפסקו, ואם נטלו כנגדן מעות, לא נקנו.

3. Torat Ribbit 19 (8)

שו"ת אגרות משה יו"ד ג:לוז, וכן הביאו בשם הגרי"ש אלישיב שכיון שהאנשים ואף הממשלה מתחשבים רק עם הדולר הרי אף בארץ ישראל הוא מטבע. ומ"מ נראה שכל זה בזמן שהיתה האינפלציה גבוהה וערך השקל היה פוחת מדי יום, ולפיכך היה הדולר למטבע שעל פיו חישובו את כל המסחר, אכן בזמנינו כיום שהשקל יציב ואינו פוחת וחוזר המסחר להיות ע"פ השקל, יש לדון שגם האג"מ יודה.

Our Problems

4. Mishnah Bava Metzia 5:1 (60b)

ואיזהו תרביית? המרבה בפירות. כיצד? לקח הימנו חטין בדינר זהב הכור, וכן השער, עמדו חטין בשלשים דינרין, אמר לו תן לי חטיי שאני רוצה למוכרן וליקח בהן יין, אמר לו הרי חטיך עשויות עלי בשלשים והרי לך אצלי בהן יין, ויין אין לו.

5. Mishnah Bava Metzia 5:7 (62b)

אין פוסקין על הפירות עד שיצא השער. יצא השער פוסקין ואף על פי שאין לזה יש לזה...

6. Talmud, Bava Metzia 75a

משנה: לא יאמר אדם לחבירו "הלוני כור חטין ואני אתן לך לגורן", אבל אומר לו "הלוני עד שיבא בני" או "עד שאמצא מפתח." והלל אוסר.

וכן היה הלל אומר לא תלוה אשה ככר לחברתה עד שתעשיה דמים, שמא יוקרו חטין ונמצאו באות לידי רבית. גמרא: אמר רב הונא: יש לו סאה לזה סאה, סאתים לזה סאתים. רבי יצחק אומר אפילו יש לו סאה לזה עליה כמה כורין. תני רבי חייה לסיועיה לרבי יצחק, [שנינו בענין משנה ד"הרי חטיך עשויות עלי בשלשים, והרי לך אצלי בהן יין, ויין אין לו"] "טיפת יין אין לו, טיפת שמן אין לו" - הא יש לו [טיפה], לזה עליה כמה טיפין.

"והלל אוסר" - אמר רב נחמן אמר שמואל הלכה כדברי הלל. ולית הלכתא כוותיה.

"וכן היה הלל אומר לא תלוה אשה [וכו']" אמר רב יהודה אמר שמואל זו דברי הלל, אבל חכמים אומרים ליום סתם ופורעים סתם.

7. Shu"t Rosh 108:15

שאלה ילמדנו רבינו. ראובן הלוח לשמעון חטיין ושעורים, ועשה מהם שטר חוב ולא הזכיר בו סכום מעות, ועתה באין לטעון. הלוח טוען שאין לו ליתן אלא דמי חטיין ושעורים כאשר היו שוין בשעת ההלואה, והמלוה טוען שחטיין הלוחו וחטיין יש לו להחזיר, הדין עם מי?... נהי דהחטיין מצוין בבתי המוכרין והשער ידוע, מכל מקום אין בידו מעות לקנותם! אפילו הכי, כיון דלא הוי אלא רבית דרבנן שהרי **חטים הלוחו וחטיין כמותם מחזיר לו** אקילו רבנן.

8. Ramban to Bava Metzia 60b

והכי הלכתא דבתר מעיקרא אזלינן ולהכי קיי"ל סאה בסאה לאו רבית דאורייתא הוי.

9. Taz to Yoreh Deah 162:1

נ"ל דדרך מקח מותר [סאה בסאה], דהיינו אם מוכר לו סאה וישלם לו בזמן קצוב סאה אחרת תחתיה, **דהוה קרוב לשכר ולהפסד, דאז אפי' בהלואה אין כאן איסור אלא מדרבנן**, ממילא כשהוא דרך מקח מותר לגמרי.

Four Solutions

10. Peg to the local currency; Small quantities; Possession of the foreign currency; Existence of an exchange rate

11. Rama Yoreh Deah 162:1

יש מי שאומר דמותר ללוות ככר לחם בככר לחם, כמטבע של כסף, דמאחר דדבר מועט הוא לא קפדי בני אדם להדדי בזה. (הטור והרבה פוסקים ועב"י). וכן נוהגין להקל.

12. Rashi Bava Metzia 75a

לווין ככרות סתם בלא קציצת דמים, **שלא ההמירו לדקדק באיסור סאה בסאה כל כך**

13. Baal haMaor to Bava Metzia, 45a **בדפי הרי"ף**

בשאלת ככר לא חיישינן ולא מידי **ששכרו ופחתו מועט**. ועוד שהוא **מצוי תדיר** ואם אין לזה יש לזה.

14. Talmud, Bava Metzia 44b

ואף רבי חייא סבר דהבא טבעא הוי, דרב אוזיף דינרי מברתיה דרבי חייא, לסוף אייקור דינרי, אתא לקמיה דרבי חייא אמר ליה "זיל שלים לה טבין ותקילין" - אי אמרת בשלמא דהבא טבעא הוי שפיר, אלא אי אמרת פירא הוי הוה ליה סאה בסאה ואסור! רב דינרי הוה ליה וכיון דהוה ליה דינרי נעשה כאומר לה "הלוני עד שיבא בני או עד שאמצא מפתח."

15. Rashi to Bava Metzia 44b **דינרי**

דינרי הוה ליה - כשלוה את אלו, וגבי סאה בסאה תנן: "אבל אומר לו הלוני עד שיבא בני או עד שאמצא המפתח" **שאלו שבידו נקנין למלוה, וברשותו הוקרו**, דרבית סאה בסאה דרבנן, ובכי האי גונא לא גזור.

16. Rashi to Bava Metzia 75a **כמה כורין**

[לווה עליה] כמה כורין - דכל חדא וחדא אמרינן: זו תהא תחתיה, שהרי אינה קנויה למלוה **ובידו לאוכלה ולמוכרה**, ונמצאת אותה שלוה נזקקת על פירות שבשוק...

17. Shulchan Aruch Yoreh Deah 162:1

יש מי שכתב דכזמן הזה מטבע של זהב דינו ככסף ולוין זהוב בזהוב, וכן נוהגין להקל ואין למחות בידם, כי יש להם על מי שיסמוכו.

18. Taz to Yoreh Deah 162:2

דכזמן הזה מטבע של זהב כו'. **הטעם דבזמנינו רוב בני אדם יש להם מטלטלין ברשות' דשוה זהב**, ואם היו רוצים למכרם בזול יכולים למכרם [לזהב] והוה כלוה סאה בסאה ו"יש לו". ואפי' אין לו רק זהב אחד יוכל ללוות עליו כמה זהובים. אבל גבי סאה בסאה לא מהני מטלטלין, רק מזומנים, דאין דרך לקנות פירות רק במזומנים, אבל דרך הוא למכור מטלטלין בעבור זהובים. וכן כתוב בפסקי מהרא"י נד:

Shulchan Aruch Yoreh Deah 162:2

אם יש לו מעט מאותו המין, אפילו אין המפתח בידו, לווה עליו כמה סאין לפרוע סאה בסאה.

19. Shach to Yoreh Deah 162:5

"מאותו המין" דוקא. אבל מעות אפי' בכדי שיכול ליקח כל אותו המין **אסור** כן הסכמת הפוסקים וכ"כ ב"י:

20. Rabbi Yisroel Reisman, Laws of Ribbis, Chapter 14, Note 12

On a practical level, this extraordinary leniency would effectively abolish the entire prohibition of *seah beseah*. It is rare that a person does not have a single penny with which he could buy a small amount of merchandise... Most poskim reject the leniency of *Taz* (*Shach* 162:5, R' Akiva Eiger and *Beis Lechem Yehudah* to *Taz*; the latter poskim do not quote the *Taz's* leniency).

21. Talmud, Bava Metzia 63b

ואמר רב נחמן האי מאן דיהיב זוזי לקיראה וקא אזלי ארבע ארבע ואמר ליה 'יהיבנא לך חמש חמש' איתנהו גביה שרי, ליתנהו גביה אסור. פשיטא! לא צריכא דאית ליה אשראי במתא. מהו דתימא כיון דאית ליה אשראי במתא כעד שיבא בני או עד שאמצא מפתח דמי, קא משמע לן כיון דמחסרי גוביינא כמאן דליתנהו דמי

22. Talmud, Bava Metzia 72b

משנה: אין פוסקין על הפירות עד שיצא השער. יצא השער פוסקין ואף על פי שאין לזה יש לזה...
גמרא: אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן אין פוסקין על השער שבשוק. אמר ליה רבי זירא לרבי אסי אמר רבי יוחנן אפילו כדורמוס הזה אמר ליה לא אמר רבי יוחנן אלא בשוק של עיירות דלא קביעי תרעייהו...
אמר רב ששת אמר רב הונא: אין לוינן על שער שבשוק.
אמר ליה רב יוסף בר חמא לרב ששת, ואמרי לה רב יוסי בר אבא לרב ששת, ומי אמר רב הונא הכי? והא בעי מיניה מרב הונא הני בני בי רב דיזפי בתשרי ופרעי בטבת שרי או אסיר, אמר להו הא חיטי בהיני והא חיטי בשילי, אי בעי זבני ופרעי ליה!...

23. Rashi to Bava Metzia 72b

אין לוינן על שער שבשוק - אני שמעתי: אין לוינן מעות בדרך הלואה... ובהלכות גדולות מפרש: אין לוינן סאה בסאה על סמך שער שבשוק, דנימא הואיל וחיטי בהיני וחיטי בשילי הוה ליה כעד שיבא בני או עד שאמצא מפתח (בבא מציעא עה, א).

24. Shaar Deah to Yoreh Deah 162:3

ואפשר לומר דס"ל להש"ס דבהלואת סאה בסאה לא מיחשב כיש לו אף שיצא השער, כיון שאינו נותן לו מעות. אלא כיון דאי בעי זבני ופרעי קודם שיתייקרו ולא מיחזי כרבית כולי האי, הקילו חז"ל בצירוף שני הטעמים יחד. ודוחק.

25. Meiri to Bava Metzia 62a

כל שיצא השער לכו סמך על אותו שער ואינו מכוינ לשום ריוח.

26. Shevet haLevi 3:109

פשוט בעיני בענין הלואת דולר בדולר בזה"ז, גם אם נדון אותם כפירות ולא כמטבע, מ"מ כיון ששכיח לקנות אותו באיזה שער שהוא אף על פי שהשער עולה ויורד, מ"מ כל יום יש לו שער חתוך ובשער זה הסוחרים מוכרים, ושכיחי סחורה אשר היא היסוד בהלכה זו...

27. Rabbi Yisroel Reisman, Laws of Ribbis, Chapter 8:19

We have seen that when a product is readily available at a set market price, these prohibitions do not apply. Does this exception apply to foreign currencies?

It is clear that this exception does not apply. Although currencies are readily available, their exchange rates are constantly changing. Thus, no currency can be said to have a set value in relation to a second currency. These prohibitions therefore apply.